

Sport Psychology

Shahid Beheshti University

Biquarterly Journal of Sport Psychology

Spring & Summer 2022/ Vol. 7/ No. 1/ Pages 171-185

Prediction and Prioritization of Social Identity Components among Professional Athletes

Fatemeh MirAkhori^{1*}, Karim Safaei²

1- Assistant Professor, Department of Physical Education and Sport Sciences, Imam Khomeini International University, Ghazvin, Iran.

2- PhD, Department of Sociology, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Received: 01/10/2020, Revised: 02/05/2021, Accepted: 06/06/2021

Abstract

Purpose: The purpose of this research was to predict and prioritize the sociological components of social identity in professional athletes.

Methods: The current research utilized a mixed research design of sequential exploratory type, incorporating both qualitative and quantitative components. The statistical population consisted of professional athletes, with 150 individuals selected as the research sample in a purposeful and available manner. A researcher-made questionnaire, as well as Safarina and Roshan's social identity questionnaire, were utilized to collect information. The reliability of the questionnaire was calculated using Cronbach's alpha. Content-related validity was assessed by 10 sports experts, while construct validity was evaluated through exploratory factor analysis. Descriptive statistics, exploratory factor analysis test, Friedman test, Pearson correlation test, and regression test were employed to analyze the data.

Results: Qualitative research samples identified wealth, respect, and management as the most significant factors influencing the social identity of professional athletes. The research findings indicated a positive and significant relationship between wealth, respect, management factors, and social identity. However, no significant relationship was found between background variables and social identity. Regression test results revealed that reward and wealth, respect and influence, as well as management factors, had the most substantial impact on the social identity of professional athletes.

Conclusion: Given that reward and wealth, respect and influence, and managerial factors have the most significant impact on social identity, it is recommended to enhance the social identity of professional athletes by increasing facilities and salaries, involving them more in major sports decisions, and providing management support.

Keywords: Social Identity Professional Athletes, Rewards and Wealth, Respect and Influence.

*Corresponding Author: Fatemeh MirAkhori, Tell: +989122083185, Email: mirakhori@soc.ikiu.ac.ir

Copyright: © 2023 by the authors. Submitted for possible open access publication Under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

روانشناسی ورزش

دانشگاه شهید بهشتی

دو فصلنامه روان‌شناسی ورزش

بهار و تابستان ۱۴۰۱، دوره ۷، شماره ۱، صفحه‌های ۱۷۱-۱۸۵

پیش بینی و اولویت بندی مولفه های هویت اجتماعی در ورزشکاران حرفه‌ای

فاطمه میرآخوری^{۱*}، کریم صفایی^۲

۱. استادیار، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه بین المللی امام خمینی، قزوین، ایران.
۲. دکتری تخصصی، گروه جامعه‌شناسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۰۷/۱۰ اصلاح مقاله: ۱۴۰۰/۰۲/۱۲ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۰۳/۱۶

چکیده

هدف: هدف تحقیق حاضر پیش بینی و اولویت بندی مولفه های هویت اجتماعی در ورزشکاران حرفه‌ای بود.

روش‌ها: پژوهش حاضر به لحاظ هدف، کاربردی و از نظر روش، پژوهشی آمیخته بود. جامعه آماری شامل ورزشکاران حرفه‌ای کشور بود که تعداد ۱۵۰ نفر به صورت هدفمند و در دسترس به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. به منظور گردآوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته و همچنین پرسشنامه هویت اجتماعی صفاری نیا و روشن استفاده شد. جهت بررسی پایایی ابزار از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. روایی صوری و محتوایی آن توسط ۱۰ نفر از متخصصین ورزشی و با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی مورد بررسی قرار گرفت. تحلیل داده‌های تحقیق با استفاده از روش‌های آمار توصیفی و آزمون‌های تحلیل عاملی اکتشافی، فریدمن، همبستگی پیرسون و رگرسیون انجام شد.

نتایج: از نظر نمونه‌های کیفی پژوهش، مؤلفه‌های ثروت، احترام، و عوامل مدیریتی مهمترین عوامل تأثیرگذار در هویت اجتماعی ورزشکاران حرفه‌ای بودند. همچنین، بر اساس یافته‌های پژوهش، متغیرهای پاداش و ثروت، احترام و نفوذ، و عوامل مدیریتی ارتباط مثبت و معناداری با هویت اجتماعی داشتند. با وجود این، بین متغیرهای زمینه‌ای پژوهش با هویت اجتماعی ارتباط معناداری مشاهده نشد. علاوه بر این، نتایج آزمون رگرسیون نشان داد که مؤلفه‌های پاداش و ثروت، احترام و نفوذ، و همچنین عوامل مدیریتی بیشترین تأثیر را بر هویت اجتماعی ورزشکاران حرفه‌ای داشتند.

نتیجه‌گیری: با توجه به اینکه مؤلفه‌های پاداش و ثروت، احترام و نفوذ، و عوامل مدیریتی دارای بیشترین تأثیر بر هویت اجتماعی بودند، پیشنهاد می‌شود با افزایش تسهیلات و حقوق پرداختی، مشارکت بیشتر آنها در تصمیم‌گیری‌های کلان ورزشی و همچنین مدیریت حمایت کننده زمینه‌ای برای بهبود هویت اجتماعی ورزشکاران حرفه‌ای فراهم شود.

واژه‌های کلیدی: هویت اجتماعی، ورزشکاران حرفه‌ای، پاداش و ثروت، احترام و نفوذ.

مقدمه

دوره اتمام ورزش، در ورزش حرفه‌ای دوره حساسی از چرخه حیات ورزشکاران حرفه ای محسوب می‌شود که نیازمند توجه ویژه مدیریت به مسایل و نیازهای اجتماعی، اقتصادی، جسمی و روانی آنان است. این دوران ممکن است به یکی از لحظات بحرانی زندگی آنها تبدیل شده و با نوعی نگرانی و عدم تعادل آنان همراه گردد. از دست دادن مقام (موقعیت اجتماعی ناشی از دوران اشتغال)، درک و فهم، درآمد، پیر شدن جسمی و استرس هیجانی که عوارض ترک کردن فعالیت‌های ورزشی است به نظر مایوس کننده می‌رسد و نبود مدیریت حمایت کننده و فشارهای اجتماعی این یأس را تشدید می‌کنند (۱). ترک شغل به خصوص برای برخی از ورزشکارانی که به رشته ورزشی خود علاقمند هستند بسیار مشکل است به ویژه زمانی که احساس می‌کنند تمام تلاش خود را بکار گرفته‌اند. در چنین شرایطی ورزشکاران حرفه‌ای احساس تنهایی یا پوچی و یا مفید نبودن خواهند داشت. این شرایط سبب بروز بحران‌های متعدد برای این ورزشکاران شده و موجب عدم تعادل روحی و روانی در آنها می‌گردد (۲). به اعتقاد روانشناسان اگر در دوران بعد در اوج بودن ورزشی شرایط مناسبی برای افراد فراهم شود، می‌توانند عامل مولد خوبی بوده و در انتقال فرهنگ و تربیت نسل جدید مفید و مؤثر باشند. مسلماً تحت چنین شرایطی احساس ارزشمندی نموده و فرصت‌هایی برای برقراری روابط اجتماعی مفید با دیگران خواهند داشت، در غیر این صورت، احساس پوچی و بی‌هویتی خواهند نمود (۳).

هویت از اجزای واقعیت‌های ذهنی است که در رابطه دیالکتیکی فرد یا جامعه قرار داشته و در فرایندهای اجتماعی شدن شکل می‌گیرد و پس از به ظهور رسیدن به حال خود باقی مانده و یا در برخی موارد تغییر می‌کند و بر اساس روابط جدید از نو شکل می‌گیرد (۴). اریکسون هویت را افتراق و تمیزی تعریف می‌کند که فرد بین خود و دیگران می‌گذارد. از دید او هویت یک سازه روانی اجتماعی است که شامل طرز فکر، عقاید فرد و نحوه ارتباط او با دیگران می‌شود. به گفته اریکسون، هویت ما با هر اطلاعات جدیدی که در تعاملات روزانه خود با دیگران به دست می‌آوریم، دائماً تغییر می‌کند. (۵) مارسیا هم هویت را به عنوان یک امر درونی و سازمان پویای توانایی‌ها و تاریخ فردی بیان نموده است. بعدها واترمن آن را به عنوان یک حس هویت شخصی (که به طور واضح تعریفی از خود را ترسیم می‌نماید و شامل اهداف، ارزش‌ها و باورهایی است که شخص به روشنی آنها را دارا می‌باشد)، تعریف کرد (۶).

هویت انواع متفاوتی دارد که می‌توان از انواع آن به هویت فردی (شخصی)، هویت خانوادگی، هویت ملی، هویت دینی، هویت اجتماعی، هویت فرهنگی و هویت ورزشی اشاره کرد. هویت یکی از عوامل مهم روانی در ورزشکاران به حساب می‌آید (۴). هویت اجتماعی، آگاهی اجتماعی فرد در ارتباط با نقش خود به عنوان یک ورزشکار است و انحصارگرایی به اهمیت نقش ورزشکار در مقایسه با سایر فعالیت‌های روزمره اشاره دارد (۷). هویت میزان آگاهی و ادراک فرد در ارتباط با نقش خود به عنوان یک ورزشکار است. این مؤلفه مربوط به این موضوع است که فرد خودش را به عنوان

کننده می‌رسد و نبود مدیریت حمایت کننده و فشارهای اجتماعی این یأس را تشدید می‌کنند (۱). عصری که هر روز با شتاب بیشتری به سمت صنعتی شدن و غلبه نظام سرمایه‌داری و در نتیجه کاهش روز افزون پیوندهای اجتماعی، بی‌هویتی، انزوا، انفعال و از خود بیگانگی به پیش می‌رود دغدغه فیلسوفان اخلاق، جامعه‌شناسان و مصلحان اجتماعی شده است که با یافتن فرصت‌هایی بتوانند پیوندهای اجتماعی گسسته شده حاصل از این تحول را مجدداً به جامعه بازگردانند (۱۱). از این رو هدف پژوهش حاضر پیش بینی و اولویت بندی مولفه های هویت اجتماعی در ورزشکاران حرفه‌ای بود.

روش‌شناسی پژوهش

طرح پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، در بخش کیفی پژوهش بنیادی و در بخش کمی کاربردی بود.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری پژوهش در بخش اول (مرحله کیفی) اکتشاف عوامل از طریق مصاحبه‌های عمیق با پرسش‌های نیمه‌ساختاریافته بود که در آن کلیه افراد صاحب‌نظر و آگاه در ارتباط با وضعیت هویت اجتماعی ورزشکاران حرفه‌ای را در برمی‌گرفت. این بخش تا جایی ادامه یافت که نسبت به موضوع پژوهش اشباع نظری حاصل گردید. افراد برای انجام مصاحبه و کسب اطلاعات لازم در ارتباط با موضوع مورد نظر به صورت کاملاً غیرتصادفی و هدفمند انتخاب شدند. جامعه آماری در بخش دوم (مرحله کمی) پژوهش متشکل از ورزشکاران حرفه‌ای کشور بود.

یک ورزشکار چگونه می‌بیند و آن شامل نگرش‌ها، اعتقادات و احساسات فرد در مورد فعالیت ورزشی خود است. تأثیرپذیری منفی زمانی است که فرد در عرصه ورزش به نتایج نامطلوبی دست پیدا کرده و عواطف منفی را تجربه می‌کند. تأثیرپذیری مثبت هم بر احساسات مثبت فرد در پاسخ به نتایج مطلوب مشارکت ورزشی دلالت دارد (۸).

محققان مدل پیشرفته‌ای را به عنوان شاخص تعیین هویت ورزشکاران معرفی کرده که شامل دو مؤلفه بیرونی (انحصارگرایی^۱ و هویت اجتماعی^۲) و درونی (هویت خود^۳، تأثیرپذیری منفی^۴ و تأثیرپذیری مثبت^۵) می‌باشد. از انواع هویت‌هایی که مورد مطالعه محققان قرار گرفته، هویت ورزشی از اهمیت بسیاری برخوردار بوده است و شواهد این مورد را می‌توان، در حجم مطالعاتی مشاهده کرد که هویت ورزشکاران را به عنوان متغیر اصلی به کار گرفته اند (۹). هویت ورزشی قوی می‌تواند انگیزش مورد نیاز جهت حضور مداوم و منظم ورزشکار در تمرینات و همچنین موفقیت در سطوح بالای ورزشی را منجر شود. این امر می‌تواند مبین این موضوع باشد که هویت ورزشی قوی، دارای تأثیرات مثبت بر عملکرد و موفقیت ورزشی، سلامتی، آمادگی و عزت نفس ورزشکار است (۱۰).

دوران میان‌سالی ممکن است به یکی از لحظات بحرانی زندگی ورزشکاران حرفه‌ای تبدیل شده و با نوعی نگرانی و عدم تعادل آنان همراه گردد. از دست دادن مقام (منزلت اکتسابی ناشی از دوران اشتغال)، درک و فهم، درآمد، پیر شدن جسمی و استرس هیجانی که عوارض ترک کردن فعالیت‌های ورزشی است به نظر مایوس

از «خیلی موافق» تا «خیلی مخالف» امتیازدهی می شود. دامنه امتیاز این پرسشنامه بین ۲۰ تا ۱۰۰ می باشد. هر چه امتیاز حاصل شده از این پرسشنامه بیشتر باشد، نشان دهنده میزان بیشتر هویت اجتماعی خواهد بود. روایی و پایایی پرسشنامه در مطالعات مختلف مطوب گزارش شده است (۱۲).

پرسشنامه محقق ساخته: در پژوهش حاضر پرسشنامه محقق ساخته ۲۸ سؤالی که برگرفته از مطالعات کتابخانه‌ای و مصاحبه با خبرگان بود مورد استفاده قرار گرفت. قالب پرسشنامه متشکل از طیف پنج گزینه‌ای لیکرت (۱- کاملاً مخالفم، ۲- مخالفم، ۳- نظری ندارم، ۴- موافقم و ۵- کاملاً موافقم) بود. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه توسط ۱۶ نفر از متخصصین و صاحب‌نظران علمی، اجرایی و پژوهشی مورد تأیید قرار گرفت.

روش اجرای پژوهش

در بخش ابتدایی پژوهش، با توجه به ماهیت اکتشافی بودن مؤلفه‌های موثر بر هویت اجتماعی ورزشکاران حرفه‌ای میانسال و نحوه گردآوری داده‌ها و ترتیب آنها، این پژوهش در زمره طرح‌های اکتشافی متوالی قرار گرفته است. در مرحله کیفی، مصاحبه کوتاه توجیهی برگزار و توضیحات لازم در خصوص تحقیق حاضر مذکور ارائه شد. مصاحبه در مکانی آرام و خلوت و در ساعتی که از نظر کاری برای آنها مناسب بود صورت گرفت. قبل از شروع مصاحبه، علاوه بر اطلاعات شفاهی مورد نیاز، فرم رضایت‌نامه آگاهانه در اختیار نمونه‌ها قرار گرفت. همچنین، اطمینان دادن جهت محرمانه ماندن نام و محتوای مصاحبه به مشارکت کنندگان نیز

در بخش کیفی جهت شناسایی وضعیت هویت اجتماعی ورزشکاران، افراد خبره (با توجه به سوابق و شهرت در جامعه ورزشی) به صورت غیرتصادفی انتخاب شدند و از ترکیب روش‌های نمونه‌گیری هدفمند و روش گلوله برفی استفاده گردید و مصاحبه با ۱۶ نفر، به نقطه اشباع نظری رسیده و مصاحبه‌ها به اتمام رسید. بعد از تحلیل مصاحبه‌ها، مدل مفهومی پژوهشگر که مبتنی بر روش نظریه برخاسته از داده‌ها بود و با توجه به عوامل شناسایی شده تدوین و طراحی گردید. در بخش کمی، از طریق مراجعه به فدراسیون‌های ورزشی و اطلاع رسانی‌ها در فضای مجازی فدراسیون‌ها و دسترسی به ورزشکارانی که دوران ورزشی حرفه‌ای خود را به اتمام رسانده بودند. نمونه پژوهش به صورت غیرتصادفی و در دسترس در نظر گرفته شدند. لذا با توجه به نظرات تیم پژوهش و با در نظر گرفتن تخصص افراد جامعه پژوهش برای ارائه داده‌های لازم، تعداد ۱۵۰ نفر به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند.

ابزار اندازه گیری

پرسشنامه اطلاعات جمعیت شناختی: این پرسشنامه شامل اطلاعاتی مانند میزان تحصیلات، وضعیت تاهل، و نوع رشته ورزشی بود.

پرسشنامه هویت اجتماعی (صفاری نیا و روشن):

پرسشنامه هویت اجتماعی با توجه به دو بعد هویت فردی و جمعی برگرفته از نظریات ریچارد چنکینز توسط صفاری نیا و روشن (۱۲) ساخته شده است. این پرسشنامه که از نوع مداد- کاغذی و خود گزارش دهی است، مشتمل بر ۲۰ سوال و دو مولفه فردی و جمعی می‌باشد. سوالات پرسشنامه در طیف ۵ امتیازی لیکرت

تن از طریق روایی نسبی ضریب محتوایی (CVR) و شاخص روایی محتوایی (CVI) انجام پذیرفت که پس از محاسبه روایی آن تعداد ۲۳ سؤال که حائز امتیازات لازم با توجه به فرمول روایی محتوا نشدند از مجموعه سؤالات پرسشنامه حذف شدند و پرسشنامه اصلی و نهائی این پژوهش با ۲۸ سؤال به تأیید صاحب‌نظران رسید.

با توجه به محقق ساخته بودن ابزار و جهت تعیین روایی سازه و بررسی ساختار عاملی پرسشنامه از تحلیل عاملی اکتشافی استفاده گردید. ملاک در نظر گرفتن بار هر عامل، از یک مطالعه به مطالعه دیگر متفاوت است. برخی از محققان از نقطه بُرش حداقل ۰/۳۰ و برخی دیگر از نقطه بُرش حداکثر ۰/۵۵ استفاده می‌کنند. از ۴۲ سؤال ابزار ۱۴ گویه دارای بارهای عاملی کمتر از ۰/۵۵ بودند و (با توجه به اینکه ملاک داشتن بار عاملی حداقل ۰/۵۵ برای حضور آن گویه در پرسشنامه بود) از سؤالات پرسشنامه حذف شدند و پرسشنامه برای بررسی مدل پژوهش در بخش کمی با استفاده از ۲۸ سؤال باقیمانده صورت پذیرفت.

تعداد ۲۸ گویه پژوهش در ۷ عامل شامل مؤلفه مدیریتی (۴ سؤال)، شرایط فردی (۴ سؤال)، مؤلفه احترام، نفوذ (۴ سؤال)، درآمد و ثروت (۴ سؤال)، مؤلفه ارزش و اهمیت (۴ سؤال)، مؤلفه ارتباطات خانوادگی (۴ سؤال)، مؤلفه ارتباطات اجتماعی (۴ سؤال) دسته‌بندی شدند. این ۷ عامل در مجموع ۷۲/۶۳ درصد از واریانس هویت اجتماعی در ورزشکاران حرفه‌ای را تبیین می‌کند که مقداری مطلوب است. محققان معتقدند در پژوهش‌های علوم انسانی واریانس عوامل

یادآوری شد. مصاحبه‌ها به‌طور کامل ضبط و از موارد مهم و کلیدی یادداشت برداری صورت می‌گیرد و در پایان، مطالب ضبط شده به طور دقیق مورد بررسی قرار گرفت. پس از تجزیه و تحلیل، برای اطمینان از صحت تفسیر و برداشت پژوهشگر از اظهارات مصاحبه‌شوندگان، بار دیگر به آنها مراجعه و صحت تفسیرها با نظر آنها بررسی و سپس تغییرات لازم صورت گرفت. مصاحبه براساس سؤالات کلی آغاز و براساس پاسخ‌های مشارکت‌کنندگان هدایت شد. در پژوهش حاضر، پژوهشگر علاوه بر انجام مشاوره‌های متعدد با اساتید در طراحی گویه‌های به روایی محتوایی ابزار براساس دیدگاه صاحب‌نظران توجه داشت.

جهت کسب داده‌های پژوهش از گدگذاری باز، محوری و گزینشی (انتخابی) استفاده شد. پس از شناخت ۱۳۵ گد باز حاصل از ۱۶ مصاحبه با خبرگان، این گدها پس از بررسی اولیه توسط پژوهشگر، به ۹۰ گد کاهش پیدا کرد، به طوری که عواملی که در یک راستا و یک حیطه بودند و مفهوم مشابهی داشتند با یکدیگر ادغام شدند و در قالب یک عامل ارائه شدند. پس از این مرحله و با مشاوره با اساتید گروه پژوهش، تعداد گدهای باز به ۶۵ گد رسید و بسیاری از گدها با نظر اساتید گروه پژوهش با توجه به میزان اهمیت و ارتباط آنها حذف شدند.

سپس این ۶۵ گد جهت تعیین روایی صوری و محتوایی جهت کاهش تعداد سؤالات در قالب یک پرسشنامه در اختیار اساتید، صاحب‌نظران و متخصصین قرار گرفت که پس از توزیع در بین ۱۶ نفر از اساتید و عدم همکاری ۶ نفر در روایی پژوهش حاضر، روایی محتوایی به منظور کاهش تعداد سؤالات پرسشنامه به نظرات ۱۰

شاخص های پراکندگی و مرکزی استفاده شد. در ادامه، از روش تحلیل عاملی تأییدی مبتنی بر مدل معادلات ساختاری برای بررسی و تأیید مولفه های پرسش نامه و به عبارت دیگر تأیید روایی سازه (عاملی) پرسش نامه استفاده شد. از آزمون فریدمن، ضریب همبستگی پیرسون و آزمون رگرسیون جهت بررسی فرضیه های پژوهش استفاده شد. برای انجام محاسبات آماری مذکور، از نرم افزارهای SPSS نسخه ۱۸ و AMOS نسخه ۲۰ استفاده شد.

یافته ها

اطلاعات جمعیت شناختی نشان داد که از کل ۱۵۰ ورزشکار ۵۰ نفر (۲۵ درصد) زن و ۱۰۰ نفر (۷۵ درصد) مرد بودند، از نظر تحصیلات تعداد ۵۰ نفر (۲۵ درصد) کارشناسی و ۱۰۰ نفر (۷۵ درصد) تحصیلات کارشناسی ارشد و بالاتر داشتند.

جدول ۱. ضرایب پایایی مؤلفه های پرسشنامه محقق ساخته

مؤلفه ها	تعداد گویه ها	ضریب آلفای کرونباخ
ارتباطات خانوادگی	۴	۰/۸۳
شرایط فردی	۴	۰/۷۹
احترام و نفوذ	۴	۰/۹۱
ارتباطات اجتماعی	۴	۰/۷۸
عوامل مدیریتی	۴	۰/۷۹
پاداش و ثروت	۴	۰/۸۸
ارزش و اهمیت	۴	۰/۹۲
کل پرسشنامه	۲۸	۰/۷۸

نام گذاری عامل های اصلی است که در جدول ۲ ارائه شده اند. نتایج آزمون فریدمن جهت اولویت بندی عوامل موثر در هویت اجتماعی ورزشکاران حرفه ای در جدول ۳ ارائه شده است.

شناسایی شده معمولاً اگر بین ۵۰ تا ۶۰ درصد از کل واریانس را پوشش دهد مقدار بدست آمده در این پژوهش بسیار مطلوب است (۱۳). برای اطمینان از همسانی درونی پرسشنامه، پایایی هر یک از عوامل شناسایی شده از تحلیل عاملی اکتشافی توسط ضریب آلفای کرونباخ بررسی شد. نتایج آزمون کرونباخ نشان داد که پایایی ۷ عامل (مؤلفه) بالاتر از ۰/۷ است و پایایی مؤلفه ها مورد قبول است و پایایی کل ابزار ۰/۷۱ به دست آمد که حاکی از مطلوب بودن ابزار اندازه گیری دارد (جدول ۱).

تحلیل آماری

برای تحلیل داده ها از روش های آماری توصیفی و استنباطی استفاده شد. به بیان دیگر از آمار توصیفی برای محاسبه فراوانی، طبقه بندی داده ها، محاسبه

مهمترین عوامل اجتماعی تأثیرگذار بر هویت اجتماعی ورزشکاران حرفه ای با توجه به روابط منطقی و مفهومی (روایی محتوایی) بین گویه ها، روایی صوری آنها، فرایند

جدول ۲. عوامل موثر بر هویت اجتماعی ورزشکاران حرفه‌ای

ابعاد و ویژگی‌ها (گویه‌ها)	مقوله‌های فرعی (مؤلفه‌ها)	مقوله کلی (مفهوم)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ تغییر نظام گزینش ورزشکاران ✓ ارتقای مهارت‌های ورزشی ورزشکاران ✓ کارکردی نمودن نظام آموزشی ورزشکاران ✓ دسترسی عادلانه ورزشکاران به امکانات و تسهیلات ورزشی 	عوامل مدیریتی	هویت اجتماعی
<ul style="list-style-type: none"> ✓ وضعیت جسمانی ورزشکاران حرفه‌ای میانسال ✓ امید به آینده ورزشکاران حرفه‌ای میانسال ✓ سطح تحصیلات ورزشکاران حرفه‌ای میانسال ✓ وضعیت روحی ورزشکاران حرفه‌ای میانسال 	شرایط فردی	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ وضعیت حقوق دریافتی ورزشکاران حرفه‌ای میانسال در مقایسه با سایرین ✓ دریافت حقوق مکفی برای تامین هزینه‌های ضروری زندگی ✓ وجود مشکلات مالی در ورزشکاران حرفه‌ای میانسال ✓ وضعیت درآمد ورزشکاران حرفه‌ای میانسال از منابع غیر دولتی 	درآمد	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ انتخاب حرفه ورزشکاری به طور کاملاً اختیاری ✓ تلقی ورزشکار بودن به عنوان یکی از مشاغل مهم و با ارزش ✓ مناسب قلمداد کردن حرفه ورزشکاری برای فرزندان خود ✓ راضی کننده بودن حرفه ورزشکاری 	ارزش	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ احترام و محبوبیت ورزشکاران بیشتر از دارندگان مشاغل دیگر ✓ در نظر گرفتن ورزشکاران حرفه‌ای میانسال به عنوان الگو ✓ علاقه مندی ورزشکاران حرفه‌ای میانسال به حرفه ورزشی خود ✓ برخورداری ورزشکاران حرفه‌ای میانسال از زندگی افتخارآمیز 	احترام	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ رعایت حرمت و احترام ورزشکاران حرفه‌ای میانسال از سوی اعضای خانواده ✓ برخورداری ورزشکاران حرفه‌ای میانسال از رابطه صمیمانه با فرزندان ✓ برخورداری ورزشکاران حرفه‌ای میانسال از جوی شاد و با نشاط در خانواده ✓ رضایت ورزشکاران حرفه‌ای میانسال از زندگی زناشویی 	ارتباطات خانوادگی	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ برخورداری ورزشکاران حرفه‌ای میانسال از فرصت‌های اجتماعی مناسب در جامعه ✓ نفوذ بالای کلام ورزشکاران حرفه‌ای میانسال در جامعه ✓ برخورداری ورزشکاران حرفه‌ای میانسال از پایگاه مناسب اجتماعی ✓ حضور ورزشکاران حرفه‌ای میانسال در سمت‌های مدیریتی 	ارتباطات اجتماعی	

جدول ۳. نتایج آزمون فریدمن جهت اولویت بندی عوامل موثر در هویت اجتماعی ورزشکاران حرفه ای

میانگین رتبه	مؤلفه ها
۴/۸۷	پاداش و ثروت
۴/۲۶	احترام و نفوذ
۴/۱۰	عوامل مدیریتی
۳/۴۵	ارزش و اهمیت
۳/۳۲	ارتباطات خانوادگی
۲/۴۵	ارتباطات اجتماعی
۲/۱۳	شرایط فردی

با توجه به میانگین مشاهده شده در جدول ۳ مشاهده می شود که پاداش و ثروت و احترام و نفوذ با میانگین رتبه ۴/۸۷ و ۴/۲۶ به ترتیب از مهمترین عوامل و عامل ارتباطات خانوادگی و شرایط فردی با میانگین رتبه ۲/۴۵ و ۲/۱۳ از کم اهمیت ترین عوامل در هویت اجتماعی ورزشکاران حرفه ای می باشد.

جدول ۴. نتایج آزمون رگرسیون

متغیر پیش بین	ضرایب غیراستاندارد	ضرایب استاندارد	آزمون تی	سطح معناداری
	مقدار شیب	اشتباه استاندارد	شیب رگرسیون	
سن	-۰/۰۳۴	۰/۰۸۴	-۰/۰۳۴	۰/۶۸۹
جنسیت	-۰/۱۳۹	۱/۱۲۵	-۰/۰۱۱	۰/۹۰۲
تحصیلات	-۰/۴۷۳	۰/۴۵۲	-۰/۱۰۱	۰/۲۹۸
نوع رشته	-۰/۴۹۷	۱/۰۲۳	-۰/۰۹۷	۰/۵۶۰
سابقه فعالیت	-۰/۵۳۷	۰/۲۹۸	-۰/۰۵۲	۰/۰۶۹
تخصص	-۰/۰۱۶	۰/۳۸۱	۰/۰۰۴	۰/۹۶۶
خلاصه مدل رگرسیونی	R=۱۹۲	$0.037R^2=$	$0.04ADJ.R^2=$	

است. نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای مستقل پژوهش و هویت اجتماعی در جدول ۵ ارائه شده است.

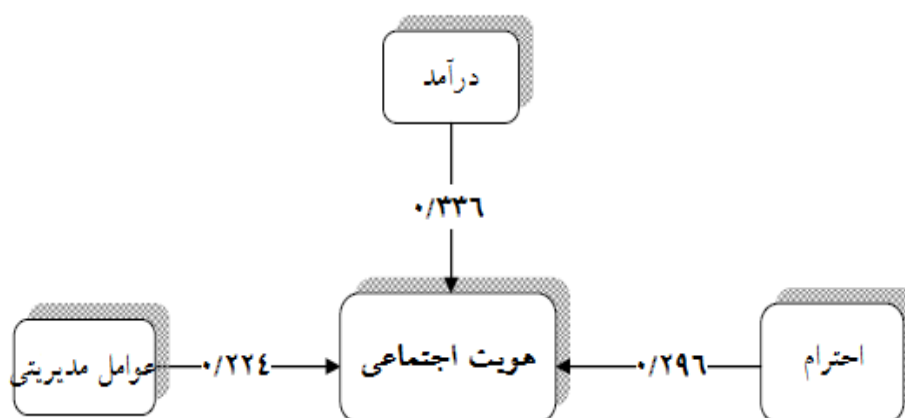
همان گونه که در جدول ۴ مشاهده می شود نتایج رگرسیون چندمتغیری حاکی از عدم معناداری متغیرهای زمینه ای بر متغیر ملاک (هویت اجتماعی)

جدول ۵. ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای مستقل پژوهش و هویت اجتماعی

متغیر مستقل	تعداد	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معناداری
پاداش و ثروت	۱۵۰	۰/۴۶۸	۰/۰۰۰*
احترام و نفوذ	۱۵۰	۰/۴۲۱	۰/۰۰۰*
عوامل مدیریتی	۱۵۰	۰/۳۳۸	۰/۰۰۰*
ارزش و اهمیت	۱۵۰	۰/۰۰۹	۰/۹۱۷
ارتباطات خانوادگی	۱۵۰	۰/۱۰۷	۰/۱۹۴
ارتباطات اجتماعی	۱۵۰	۰/۰۲۸	۰/۷۳۵
شرایط فردی	۱۵۰	-۰/۰۱۷	۰/۸۳۸

آزمون رگرسیون نیز نشان داد که بیشترین تأثیر درآمد، احترام و عوامل مدیریتی را در هویت اجتماعی ورزشکاران حرفه‌ای دارند و به عنوان پیش‌بینی‌کننده‌های قوی هویت اجتماعی محسوب می‌شوند (شکل ۱).

براساس نتایج ارائه شده در جدول ۵، نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان داد بین متغیرهای مستقل عوامل مدیریتی، احترام و پاداش با هویت اجتماعی ورزشکاران حرفه‌ای ارتباط معناداری وجود دارد. نتایج

شکل ۱. الگوی پیش‌بینی هویت اجتماعی ورزشکاران حرفه‌ای با ضرایب β

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف پیش بینی و اولویت بندی مولفه های هویت اجتماعی در ورزشکاران حرفه ای انجام شد. مطالعات پیشین عمدتاً به بررسی این موضوع پرداخته اند که ورزشکاران از نظر مؤلفه ها و عناصر هویتی همچون عزت نفس، استقلال، هویت اخلاقی، بهداشت روانی و غیره چه تفاوتی با غیر ورزشکاران دارند. یافته های بخش کیفی این مطالعه نشان داد از دیدگاه صاحب نظران مهمترین عوامل تأثیرگذار بر هویت اجتماعی ورزشکاران حرفه ای را عوامل مدیریتی شرایط فردی، درآمد، ارزش، احترام، ارتباطات خانوادگی و ارتباطات اجتماعی تشکیل می دادند.

پژوهش هایی در مورد عوامل تأثیرگذار بر هویت اجتماعی انجام گرفته است. بعضی از این عوامل در بین محققان مشترک و بعضی متفاوت هستند. عوامل مؤثر بر هویت اجتماعی بر اساس نظر مصاحبه شوندگان کیفی پژوهش حاضر با نظرات بسیاری از محققین مبنی بر شناسایی مؤلفه های مهم مؤثر بر هویت اجتماعی نظیر رابین و موزس (۱۴)، و رنجبری (۵) همراستا است. به عنوان مثال، رابین و موزس (۱۴) به بررسی ارتباط و اثربخشی هویت اجتماعی و عواملی نظیر ارزش نسبت به خود، تعهد و تلاش پرداختند و در طول یک فصل ورزشی تحلیل چندسطحی آنها نشان داد که در سطح فردی، ابعاد هویت اجتماعی روابط گروهی، تعهد پیش بینی شده و تلاش درک شده در بین افراد ورزشکار بیشتر است. بر اساس نتایج پژوهش رنجبری (۵) تعداد ۱۵ عامل مؤثر بر بهبود وضعیت اجتماعی معلمان تربیت بدنی شناسایی گردید که این عوامل در شش سطح تقسیم بندی شدند.

مطابق نتایج تحقیقات پیشین، غیرفعال شدن ورزشکاران در پژوهش حاضر بر ارتباطات، منزلت اجتماعی، خلق و خوی خانواده، مسایل اقتصادی، اوقات فراغت و مشکلات بهداشتی خانواده تاثیر دارد (۱۴). از سوی دیگر، زمانی که برای این افراد مشکلات جسمانی و روانی به وجود می آید ارتباط آنها با خویشاوندان نیز کمتر می شود که این مسئله، فرسودگی و آزردهی را برای آنها به همراه دارد. بررسی ها نشان می دهد درصد بالایی از افراد غیرفعال اعتقاد دارند که در دوران پس از فعالیت، احترام آنها نزد خانواده، خویشاوندان و همکاران سابق خود کمتر شده است دور شدن یک باره این افراد از محیط کار باعث ایجاد عدم تعادل و بحران هویتی آنان می گردد (۱۲).

نگرش به هویت اجتماعی اتمام ورزش حرفه ای نسبت به زمانی که مشغول به کار بوده اند در نزد افراد جامعه پایین تر است. از سوی دیگر، غیر فعال شدن آنها می تواند در نوع نگرش به هویت نیز تأثیر منفی ایجاد نماید. بدین معنا که نگرش آنها در مواجهه با موقعیت فعلی خود نیز دگرگون می شود که تمامی عوامل ذکر شده در بالا می تواند بر هویت اجتماعی ورزشکاران حرفه ای تأثیر بگذارد (۴). نتایج پژوهش حاضر در خصوص اولویت بندی عوامل مؤثر در هویت اجتماعی ورزشکاران حرفه ای نشان داد پاداش و ثروت و احترام و نفوذ با میانگین رتبه ۵/۵۳ و ۴/۴۶ به ترتیب از مهمترین عوامل و ارتباطات اجتماعی و شرایط فردی با میانگین رتبه ۲/۶۲ و ۱/۳۲ از کم اهمیت ترین عوامل در هویت اجتماعی ورزشکاران حرفه ای بودند.

به ارتباط معنادار و مثبت مؤلفه‌های احترام، پاداش و عوامل مدیریتی با هویت اجتماعی، توجه به این عوامل می‌تواند در بالا رفتن امید به زندگی و برخورداری از زندگی شاد و بدون نشانه‌های اضطراب و افسردگی در ورزشکاران حرفه‌ای نیز بسیار با اهمیت باشد.

با توجه به نتایج پژوهش حاضر، بین مؤلفه‌ی پاداش و ثروت و متغیر هویت اجتماعی در ورزشکاران حرفه‌ای رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود داشت و این متغیر از قدرت پیش‌بینی بالایی در هویت اجتماعی آنها برخوردار بود. این یافته با نتایج رنجبری (۵) همراستا بود. همچنین، با توجه به نتایج پژوهش حاضر، بین مؤلفه‌ی احترام و نفوذ و متغیر هویت اجتماعی در ورزشکاران حرفه‌ای رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود داشت و این متغیر از قدرت پیش‌بینی بالایی در هویت اجتماعی آنها برخوردار بود. این بدان معنی است که این قبیل ورزشکاران انتظارات دیگران را به خوبی دریافته و جهت حفظ احترام خود و ایشان، خود را ملزم به رعایت قوانین و قواعد اجتماعی و ارزش‌های حاکم بر آن می‌بینند در حالی که ورزشکاران سطوح پایین‌تر به واسطه گمنامی‌شان، با چنین انتظارات الزام‌آوری مواجه نمی‌باشند (۱۲).

همچنین، با توجه به نتایج پژوهش حاضر، بین مؤلفه‌ی عوامل مدیریتی و متغیر هویت اجتماعی در ورزشکاران حرفه‌ای رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود داشت و این متغیر از قدرت پیش‌بینی بالایی در هویت اجتماعی آنها برخوردار بود. مدیران منابع انسانی سازمان‌های ورزشی نباید از زاویه ترحم و دلسوزی به ارتباط با ورزشکاران بنگرند، (۹). دوران عدم فعالیت ورزشی توسط

پاداش و ثروت و احترام و نفوذ یکی از عواملی بود که بنا بر نظر افراد شرکت کننده در پژوهش در اولویت عوامل مؤثر در هویت اجتماعی ورزشکاران حرفه‌ای ورزشکاران در نظر گرفته شد. این یافته با نتایج رابین و مازس (۱۴)، هوگ و همکاران (۱۶) و رنجبری (۵) همراستا است. هوگ و همکاران (۱۶) حقوق را به عنوان یکی از جنبه‌های مهم در موقعیت اجتماعی افراد در نظر می‌گیرد. به نظر می‌رسد حقوق پایین ورزشکاران حرفه‌ای از دو منظر سبب خدشه‌دار شدن شرایط اجتماعی آنان می‌گردد. اول با ایجاد فشار و مشکلات در زندگی آنان سبب کاهش موقعیت اجتماعی آنان می‌گردد. از طرف دیگر، بر اساس نظر افراد شرکت کننده در پژوهش، ارتباطات اجتماعی و شرایط فردی از کم اهمیت‌ترین عوامل در هویت اجتماعی ورزشکاران حرفه‌ای بودند. این یافته با نتایج بارتو و هوگ (۱۵)، همراستا است. این محققان مشخص نمودند برخی از عوامل فردی از جمله سن و جنسیت در جهت بهبود موقعیت اجتماعی اهمیت کمتری دارند.

ورزشکاران حرفه‌ای میانسال در زمان اشتغال به لحاظ داشتن موقعیت شغلی از ارزش و احترام در نزد خانواده و خویشاوندان برخوردار هستند ولی در اثر بازنشستگی، این شرایط تا حدی دچار تغییر می‌شود و ممکن است این افراد دچار بحران هویت اجتماعی شوند. بارتو و هوگ (۱۵) در پژوهش خود رابطه هویت، سلامت روان، و حمایت اجتماعی را در دانش آموزان ورزشکار بررسی کردند. نتایج تحلیل‌ها ارتباط منفی معنادار بین میزان هویت دانشجویان ورزشکار و افسردگی در ورزش را نشان داد. در مطالعه حاضر نیز به نظر می‌رسد با توجه

ورزشکاران حرفه‌ای نه تنها جنبه مادی دارد بلکه به معنی محرومیت فرد از روابط عاطفی است که در طول سال‌ها با سایر هم‌تیمی‌ها پیدا نموده است (۱۴). همچنین، در پژوهش حاضر مؤلفه‌ی ارزش و اهمیت تأثیر معناداری در کسب هویت اجتماعی ورزشکاران حرفه‌ای نداشت. این نتایج فنگ و همکاران (۱۷) و برخی تحقیقات مشابه دیگر همگرا بوده و مطابقت دارد. در واقع ورزشکاران حرفه‌ای پژوهش حاضر بسیاری از روابط اجتماعی که در حین انجام وظیفه شغلی ایجاد کرده بودند را از دست می‌دهند.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله نویسندگان از تمامی افراد شرکت‌کننده در پژوهش حاضر، صمیمانه قدردانی و تشکر می‌نمایند. هیچ‌گونه تعارض منافی بین نویسندگان مقاله وجود ندارد.

پی‌نوشت‌ها

1. Exclusivity
2. Social Identity
3. Self-identity
4. Negative Affectivity
5. Positive Affectivity

منابع

1. [Agi MA, Nishant R. Understanding influential factors on implementing green supply chain management practices: An interpretive structural modeling analysis. Journal of environmental management, 2017, 188, 351-363.](#)
2. [Jafari M, Heidari H. Investigate the relationship between leadership styles and organizational health in Hamedan city police station Command. Resource Management in Police Journal of the Management Dept, 2014; 2\(5\): 79-96. In Persian](#)
3. [Mohagheghi Kamal SH, Sajadi H, Zare H, Biglarian A. Need Assessment Among the Elders of Social Security Organization & National Retirement Fund. Salmand: Iranian Journal of Ageing 2008; 3 \(1\) :8-15. In Persian](#)
4. [Niknam S, Ghadimi B, Sadafi Z. Sociological Explanation in Effective factors on the Attitude towards the Reproduction of National Identity in National Football Team \(from the Following Perspective of the National Football Team of the Islamic Republic of Iran\). National Security, 2022; 11\(42\): 451-476. In Persian](#)
5. [Ranjbari S. Investigating the Factors Affecting Social Status of Physical Education Teachers Using Structural Interpretative Modeling. Sport Psychology Studies, 2020; 9\(31\): 109-122. In Persian](#)
6. [Hematinezhad MA, Shafiee Kordshooli S, Hajiabadi M. comparative surveying of athletic identity of Iranian Super League Handball players and leading behavior of their coaches based on team performance. Applied Research in Sport Management, 2016; 5\(2\): 63-75. In Persian](#)
7. [Berzonsky MD, Neimeyer GJ. Ego identity status and identity processing orientation: The moderating role of commitment. Journal of Research in Personality, 1994, 28\(4\), 425-435.](#)
8. [Sabrina WP, Rupendra Sh, Deborah S, Megan P. Health problems and retirement due to ill-health among Australian retirees aged 45- 64 years. 2010;94\(2\):175-81.](#)
9. [Longobardi C, Iotti NO, Jungert T, Settanni M. Student-teacher relationships and bullying: The role of student social status. Journal of adolescence, 2018, 63, 1-10.](#)
10. [Stephan Y, Brewer BW. Perceived determinants of identification with the athlete role among elite competitors. Journal of applied sport psychology, 2007, 19\(1\), 67-79.](#)
11. [Adlipoor S, Soleimani H, Mafakheri E. Relationship between Media Consumption and Social Identity and Modern Lifestyle: A Case Study on Tabriz Young Citizens. Communication Research, 2014; 21\(79\): 121-146. In Persian](#)
12. [Jahanbakhsh S, Abdi Zarrin S. Predicting Social Well-being According to Mindfulness, Social Identity, and Spirituality in Students of University of Qom in the Academic Year of 2020-2021. Health Spiritual Med Ethics 2022; 9 \(1\) :49-56. In Persian](#)
13. [DeVellis RF, Thorpe CT. Scale development: Theory and applications. Sage publications, 2021.](#)

14. [Rubin LR, Moses RA. Athletic Subculture within Student-Athlete Academic Centers. *Sociology of Sport Journal*. \(Forthcoming\). <http://dx.doi.org/10.1123/ssj.2016-0138>.](http://dx.doi.org/10.1123/ssj.2016-0138)
15. [Barreto NB, Hogg MA. Influence and leadership in small groups: Impact of group prototypicality, social status, and task competence. *Journal of Theoretical Social Psychology*, 2018, 2\(1\), 26-33.](#)
16. [Hogg MA, Van Knippenberg D, Rast DE. The social identity theory of leadership: Theoretical origins, research findings, and conceptual developments. *European Review of Social Psychology*, 2012, 23, 258–304.](#)
17. [Feng D, Su S, Yan Y, Xia J, Su Y. Job satisfaction mediates subjective social status and turnover intention among Chinese nurses. *Nursing & health sciences*, 2017, 19\(3\), 388-392.](#)